

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXI. Vtrum donatis per patrem filio fructibus, cum amplissimis clausulis, censeatur etiam donata proprietas bonorum, ex quibusdam verbis contractus. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

32 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

Verum, etiam si substitutio nominatim facta fuisset, non impediretur Domina Francesca substituta subintrare per vulgarem in fideicommissum: quia regula illa de substitutione nominatim facta locum habet dumtaxat, quando substitutio est merè fideicommissaria; secus est quando substitutus potest subingredi per vulgarem in fideicommissum: ut bene declarat Rota decif. 332. n. 9. & 403. n. 6. in fine, part. 3. recent.

48 Decimaquarta ratio, per quam tota hæc quaestio extra omnem difficultatis aleam constituitur, petitur ex clausula, *vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum*, in dicta substitutione appositæ. Duo siquidem sunt substitutionis vulgaris genera, quarum altera vulgaris in hæreditate dicitur: altera vulgaris in fideicommissum: nam licet illa vulgaris quæ hæreditatem respicit, expiret per aditionem primi hæredis, tamen remanet altera vulgaris in fideicommissum, quæ vel per compendiosam verbis generalibus exprimitur, vel etiam specificè mediante clausula illa, *vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum*: & hæc substitutio vulgaris in fideicommissum *vulgaris anomala* nuncupatur. Rot. decif. 470. n. 3. part. 3. recentior.

49 Stante autem expressa substitutione vulgari adjecta fideicommissum, cum primus gradus substitutionis fuerit caducatus per non existentiam liberorum Petri hæredis, Domina Francesca substituta in secundo gradu subintrat in locum primi, & secundus gradus efficitur primus: Rota decif. 432. n. 7. 8. & 9. part. 2. recent. Fontanell. decif. 42. n. 33. & seq. Surd. consil. 347. n. 15. Peregrin. de fideicommiss. art. 15. num. 5.

50 Et hoc casu Domina Francesca substituta subingrediens gradum caducatum, succedit in eisdem bonis, in quibus succedere debuisset primus gradus: l. finali, C. de hered. instituend. ibi: *in locum, partemve Plautii*: & per illum text. Guid. Pap. decif. 350. in fine, Gabriel consil. 115. n. 3. & 4. lib. 1. Paris. consil. 73. n. 34. vol. 3. Corneus consil. 35. n. 23. vol. 2. Peregrin. de fideicommiss. art. 15. n. 14. Trentacinq. de substitut. part. 1. cap. 14. n. 28. & 30.

51 Et in fortioribus terminis adest doctrina Bartoli communiter recepta in l. quamdiu, ff. de acquirend. hæredit. ubi dicit quod si primus gradus sit substitutus pupillariter, secundus verò per compendiosam, caducato primo gradu secundus subintrat in ejus locum, & succedit in bonis propriis pupilli, quamvis solus primus gradus esset pupillariter substitutus; & jus doctrinam non obstante contraria Romani sententia, & veriore, & magis communem esse testatur Gratian. discept. forens. cap. 979. n. 21. ad 26.

Sequitur ergo quod d. Domina Francesca substituta subintrans gradum caducatum, succedit etiam quoad bona donata, quamvis illa simpliciter & in primo gradu expressa fuissent, neque in sequentibus repetita.

Tot igitur concurrentibus rationibus & fundamentis indubitatis, constat eminentissimè D. Franciscam ex substitutione admittendam, tam quoad bona donata, quam non donata: prout in effectu dicta D. de la Croix hæres d. Petri hæredis gravari, ex consilio solidiori plurimorum Iuriconsultorum, bona omnia etiam donata, præfatæ D. Franciscæ remisit, salva legitima, & aliis detractionibus ex persona mariti sibi competentibus: instrumento sumpto per D. Symphorianum Michelet notarium publicum, die 23. Maii 1632.

CAPUT CXI.

Utrum donatis per patrem filio fructibus cum amplissimis clausulis, censetur etiam donata proprietas bonorum ex quibusdam verbis contractus. Et utrum donatio fructuum facta filio contemplatione matrimonii, contineat jus aliquod reale transitorium ad hæredes.

SUMMARY.

- 1 Quando in donatione fructuum mentio facta sit accessorie, tunc dubitari potest utrum proprietas donata censetur, secus est si dispositio loquatur principaliter de fructibus.
- 2 Si alimenta ex prædiis relinquuntur, sive alienata & non prædia debentur: sicut est, si prædia pro alimentis sint relicta, tunc etiam prædia ipsa debentur.
- 3 Fructuum appellatione nec rei ipsa, nec pretium continetur.
- 4 Legato usufructu cum prohibitione alienationis bonorum, ipsa quoque proprietate legatario continetur.
- 5 In contractibus proprietatis commissa usufructu non continetur, nisi ita expressè fuerit conventum.
- 6 In instrumento divisionis, sola fructuum mentio facta non censetur concessa proprietati, licet in donatione locum habet.
- 7 Quando donatur alicui certus redditus perpetuus, debet illi assignari proprietatem ex qua redditus percipitur.
- 8 Si alicui concessa fuerit medietas fructuum perceptio, possessio non debet esse penes donatorem, sed penes donatorem, ne ex communiione ipsius discordia oriatur.
- 9 Possessio rei communis debet remanere æqualem principalem.
- 10 Quando pars quotiava fructuum donata debet capi de manu donatoris.
- 11 Relictum fructuum ex certis fundis percepturum, solos fructus, non autem proprietatem comprehendit.
- 12 Illud certum dicitur, quod certum est ratio illius & quota.
- 13 Explicatur text. l. si quis argentum, §. l. certum redditum, C. de donationibus.
- 14 Magna est differentia inter dispositionem factam de certis fructibus, & eam qua fit super ipsius usufructum, & in quo consistat illa differentia, & in quibus conveniant.
- 15 Quid dicendum sit de promissa medietate fructuum.
- 16 Sine fructus, sive ius usufructus relinquatur, utrumque finitur morte illius, cui promissa vel legatum factum est.
- 17 Contractus non comprehendit hæredes, nec ad hæredes transit, nisi expressè sit conventum fuerit, quando agitur de usufructu, vel alia re non transmissoria ad hæredes.

ANselmus Pater donavit contemplatione matrimonii Ioanni filio suo stipulanti, & gratias agendi medietatem omnium fructuum, reddituum, pensionum, & proventuum bonorum suorum prædictorum.

præsentium & futurorum, insimul medietatem omnium lucrorum, quæ sicut in futurum in negotio & traffico, debitorum, mercium, & pecunie ex fundo negotiationis, quam dictus pater habet, & hoc durante toto tempore quo dictus Ioannes operas suas impendet in dicto negotio & traffico, super quibus fructibus, redditibus, & proventus, & lucris capietur id quod erit necessarium pro expensis familiaræ tam patris, quàm filii, & pro culturis, & oneribus annuis dictorum bonorum, & ex dictis lucris, utilitatibus, & fructibus restantibus sicut duæ partes æquales de anno in annum, & aliàs quando placebit dictis partibus, quarum una pertinebit ad patrem, alia ad filium, & hanc medietatem concernentem filium, pater donavit filio ut suprà stipulanti, sicuti etiam omnes acquisitiones & conquestus quos ipse filius facere poterit ex dicta medietate lucrorum & utilitatum.

Ex qua dispositione variæ inter patrem & filium oriuntur difficultates.

Prima, utrum dictus Ioannes donatarius non solum medietatem fructuum prætereundere possit, verum etiam medietatem proprietatis.

Secunda, utrum donatio ista contineat aliquod ius reale transitorium ad hæredes.

Ad primam difficultatem respondetur, in donatione illa non proprietatem, sed solos fructus seu redditus bonorum contineri. Ratio est, quia magna est differentia inter donationem, legatum, aut aliam dispositionem, in qua fit mentio fructuum principaliter & dispositivè, & illam, in qua disponitur de fructibus accessoriè ad fundos, & minus principaliter. In primo casu, solus usufructus formalis, seu sola perceptio fructuum concessa intelligitur: in secundo casu, usufructus causalis concessus censetur, id est, cum sua proprietate conjunctus. Primi casus exemplum est, quando conceditur usus vel usufructus, aut redditus, & proventus fundi, vel ex fundo: in quo primo casu nos versamur, quia donator non concessit fundos, seu medietatem fundorum, ut ex illis fructus perciperentur; sed duntaxat medietatem omnium fructuum & reddituum, ex quibus duas portiones fieri voluit, quarum una ad patrem donatorem, alia ad suum donatarium spectaret, deductis oneribus annuis, & culturis, quæ omnia ad solos annuos redditus & fructus referri possunt. Unde sequitur secundum communem DD. traditionem, solos fructus, non autem proprietatem in donatione contineri. Honded. *confil.* 69. n. 58. vol. 1. Gratian. *discept. for. cap.* 216. n. 24. & 25. & est textus *l. 2. in fin. & in l. Lucius, ff. de aliment. & cibis, legat.* Bartol. in *l. 4. num. 2. ff. eod. tit.*

¶ ubi dicit quod aliud est relinquere alimenta ex prædiis, aliud relinquere prædia ut ex illis percipiantur alimenta, & primo casu relicta esse sola alimenta, & non proprietatem: Nat. *confil.* 211. n. 16. & 17. ubi considerat utrum præcedat nominatio prædiorum, an verò nominatio reddituum: Surd. *confil.* 572. num. 57. Castillo *de usufruct. cap.* 30. numero 16.

Et ratio est, quia appellatione fructuum, & reddituum, nec res ipsa, nec illius pretium contineri potest: Bald. in *cap. gravis, n. 3. de restitut. spoliat.* Giurb. *decis.* 72. n. 8. p. 1.

Quod non solum locum habet in ultimis voluntatibus, sed etiam, & multò magis in contractibus, in quibus strictior fit interpretatio, & idè licet in ultimis voluntatibus, quando cum usufructu adjecta est prohibitio alienandi, proprietates relicta censetur, juxta *l. Proculus, in princip. ff. de*

usufr. ¶ tamen in contractibus aliud est, quia non censetur relicta proprietates, sed solus usufructus, nisi expressa proprietatis mentione facta: Surd. *dicto confil.* 572. n. 49. & segg. Gratian. *discept. forens. cap.* 216. n. 36.

Unde & in instrumento divisionis solum usum fructuum censi concessum, ostendit Hond. *confil.* 91. n. 11. vol. 1. & in puncto de instrumento donationis, tradit Bartol. in *l. donationes, §. species, ff. de donat.* & post eum Mantie. *de tacit. convent. lib.* 13. tit. 23. n. 5. *vers. sed ego.*

Non obstat quod opponitur ex *l. si quis argentum, §. si verò certum redditum, Cod. de donat. cum* traditis per Surd. *confil.* 319.

Quia responderetur primò, nos non versari in casu dicti §. si verò: quia ibi agebatur de donatione certi redditus, veluti decem modiorum frumenti; & in casu Sardi, de introitu trecentorum aureorum legato singulis annis: atque ita exemplificant omnes DD. ad dictum §. veluti Bald. Salicet. Alberic. Odofred. Sighard. Cuiac. & alii: & ita textum illum intelligit etiam Surd. *dicto confil.* 319. numero 8. *vers. Tertiò.*

Secundò responderetur, quod in casu dicti §. si verò, constabat donatorem voluisse donatarium per se redditum percipere de manu sua, & ideo necesse erat illi tradere possessiones, ex quibus redditum perciperet: & in eandem sententiam allegat Joann. Fab. in dicto §. quod casui nostro adaptari non potest, cum pater sibi præminentiam & administrationem bonorum referuaverit, exigens à filio solam operam & industriam: & quamvis hoc non referuasset, filius nihilominus ex natura actus possessionem bonorum obtinere non deberet, quia quoties non integri fructus, sed pars illorum concessa est, (provt in casu nostro sola medietas) sola perceptio fructuum concessa censetur absque usufructu, & possessio non debet esse penes donatarium, ne ex communione possessionis discordia detur: juxta *l. cum pater, §. dulcissimis, ff. de legat. 2. & ideo possessio semper remanere debet penes patrem, tanquam personam principalem: argumento l. 5. ff. famil. erisc.* atque ita tenuit Pinell. ad *l. 1. C. de bon. matern. part. 2. num. 14.* ergo cessat dispositio dicti §. si verò, ¶ quæ locum non habet, quando pars quotitativa fructuum assignata fuit, quia eo casu fructus debent capi de manu donatoris: vt ex Fabro, & Cuiacio dictum est.

Tertiò, dispositio dicti §. si verò, locum non habet, quando relinquitur redditus ex certis fundis percipiendus, vt notauit Surd. *dicto confil.* 319. num. 16. quia quando fundus exprimitur, videntur tantum relinqui fructus illius fundi, non autem illorum proprietates, nec alii fundi, vt ibi per Surdum; hoc autem casu fructus donati fuerunt percipiendi ex medietate omnium bonorum, & sic ex certis fundis; ¶ quia certum dicitur illud, quod est certum ratione loci & quotæ: ex traditis in *l. 3. §. incertum, ff. de acquir. possessi.* ad instar legitimæ, quæ dicitur certa tam ratione loci, quàm ratione quotæ: Addent. ad Burat. *decis.* 946.

Denique respondeatur, quod assignatio, quæ fit in dicto §. si verò, non fit ad effectum vt proprietates transferatur in donatarium, sed tantum vt donatarius prædia colat, & illorum curam habeat, ad instar alimentarii, vel usufructuarii: non tamen quod propriè sit usufructuarius, ita ut dispositio illius rei in vero usufructuario locum non habeat: vt dicit Glossa ibidem, in verbo, fundos tradere. Salicet. ibidem, num. 1. *vers. alij, & vers. sed ab extra* vbi

ubi dicit, quod hoc casu proprietates non debetur donatio, quod dicit probari ex §. *in autem donator*, in eadem lege.

- 14 Ad secundam quaestionem respondetur, disputari posse in casu proposito, utrum jus usufructus, an verò solum corpus fructuum & reddituum donatum censeatur? inter quæ magna est differentia, ut probatur per text. in l. *vacca* 73. ff. de *evictionib.* Sed tamen quia quaestio illa non est præsentis speculationis, & in multis conveniunt promissio usufructus, & promissio fructuum & reddituum, ut dicit Cuman. *consil.* 121. num. 2. Mascard. *conclus.* 1426. in verbo, *Usufructus*, num. 4. Mantie. de *conjectur.* lib. 9. tit. 5. num. 1. in fin. Tusch. *lit. V.* conclus. 302.
- 15 † Idemque dicendum est de fundi utilitate promissa, Mantie. *lib. 9. tit. 4. num. 9. vers. illud etiam*, & *tit. 2. n. 31.* Lud. Bellus *consil.* 149. n. 6.

Tamen hoc pro nunc sufficiat, quod quia certa pars fructuum concessa est, soli fructus in concessione continentur, non autem jus usufructus: ut bene probat Menoch. *lib. 4. præsumpt.* 136. n. 5.

- Sed si fructus, siue jus usufructus in donatione contineatur, utrumque morte donatarii finitur, ut dicit Barri *lib. 9. tit. de usufr. legat. n. 1.* & in propriis terminis bene explicat D. Lud. Bell. omnino videndus *consil.* 10. per tot.

- 17 Neque obstat stipulatio in dicto contractu posita: quia etiam si agatur de donatione medietatis reddituum, & sic de contractu, concessio illius finitur cum persona donatarii, nec transit ad hæredes, nisi de eis specialis mentio facta sit: Idem dicto *consil.* 179. num. 4. & probat lex *stipulatio ista, §. si quis ita*, cum ibi notatis, ff. de *verbor. obligat.* Gomez. *cap. 15. de servitut.* num. 20. *vers. secundo inferitur.* Et generale est, quod quando agitur de re non transitoria ad hæredes, promissio, seu contractus non comprehendit hæredes, nisi de eis expressa fiat mentio: Gomez. *tom. 2. num. 11. cap. 14. vers. unum* tamen est: cum pluribus citatis per Castill. de *usufruct.* c. 61. a n. 24. ad 29.

CAPUT CXII.

Vocatis masculis ad fideicommissum, utrum masculi descendentes ex fœminis admittantur, si sint vocati in ulteriori gradu; & utrum excludant masculos descendentes ex alia fœmina expressè substitutos; & utrum appellatione *des enfans*, comprehendantur liberi secundi, & aliorum posteriorum graduum: & ex quibus fœminæ censeantur habuisse respectum ad conservationem agnationis sui mariti. Denique utrum qui fuit in conditione positus in primo gradu, præsumatur vocatus in posterioribus substitutionibus? Super quibus refertur Decisio Romana coram D. Pirovano.

SUMMARIUM.

- 1 Ex eo quod testator fecit prælegatum favore masculorum descendens, & illis deficientibus vocatis masculos descendentes ex fœmina,

- colligitur exclusio fœminarum ex prælegato.
- 2 Exclusa una fœmina, & vocatis masculis ex alia masculi descendentes ex fœmina exclusi non possunt admitti in præiudicium masculorum descendens ex fœmina vocata, dum & illi præstè substitui fuerunt.
- 3 Representatio præsupponit representantes fuisse ad fideicommissum vocatos.
- 4 Filius ex persona matris non potest admitti ad fideicommissum, quamdiu mater vivit.
- 5 Masculos descendentes ex fœmina, secundum aliorum sententiam, comprehendit sub nomine masculorum: cuius contrarium alii verius crediderunt, ut num. 6. Super quo refertur varia sententia Mantie, & Menochii, in eadem causa scribentium.
- 7 Sed tamen adversus sententiam Mantie præiudicatum contra masculos ex fœmina deficientes.
- 8 Concordantur diversa sententia, ut masculi descendentes ex fœmina admittantur ad fideicommissum, quando testator non habuit rationem conservanda agnationis; si enim agnationem contemplatus fuerit, masculi descendentes ex fœmina repelluntur.
- 9 Verius tamen est, totum hoc pendere ex intentione testatoris voluntate.
- 10 Qualitas primogeniti masculi sæpius repetita, refert exclusionem masculorum descendens ex fœmina.
- 11 Filii nati & cogniti testatori non nati præferendi sunt.
- 12 Nominatus nomine proprio censetur præiudicari, aliis comprehensis sub nomine collatis.
- 13 Quando fit transitus de linea ad lineam, vel de masculis ad fœminas, attenditur præiudicium gravantis, non gravati, secundum præiudicium sententiam.
- 14 Substitutio alteri conjuncta per distinctionem, interpretatur repetitionem qualitatum, & conjugationem.
- 15 Quando testator discretivè loquutus est de filiis nepotibus, filiorum appellatione nepotes continentur.
- 16 Clausula, & si omnes decedant, refertur ad solos, de quibus testator antea loquutus est.
- 17 Vocatus nomine proprio ceteris præiudicatus est.
- 18 Fœmina semel exclusa, semper remanet exclusa, licet masculus, propter quem exclusa est, fecerit.
- 19 Filiorum masculorum appellatione non continentur nepotes.
- 20 Appellatione liberorum, & descendens masculorum, veniunt masculi descendentes ex fœminis, quando agnatio non est contemplata.
- 21 Dictio Gallica *Enfans*, intelligi debet de filiis primi gradus, non autem de liberis & aliis gradibus.
- 22 In testamento fœmina regulariter non censetur contemplatio agnationis.
- 23 Limitatur ut locum non habeat, quando qualitas masculinitatis sæpius est repetita.
- 24 Quod maxime procedit quando etiam fuit præiudicium prærogativa patrii.
- 25 Contemplatio familia & agnationis potest locum habere in testamento fœmina.
- 26 Dictio, *les siens*, quid importet secundum consuetudinem usum loquendi in Gallia.